

zaaknummer 2013 W 1054

11 juni 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. G.M.J. van Oijen, advocaat te 's-Hertogenbosch,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie Fraters van Tilburg.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 15 januari 2014. Op 24 februari 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Algemene Overste Fraters CMM.

Op 9 april 2014 is klager, in verband met zijn hoge leeftijd in zijn woning gehoord door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter van de Klachtencommissie, bijgestaan door mr. J.C. Quint, griffier. Klager werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. G.M.J. van Oijen. Voorts was aanwezig klagers dochter [naam].

Op 15 april 2014 heeft [overste] per e-mail gereageerd op het verslag van het horen van klager dat plaatsvond op 9 april 2014. [Overste] merkt daarin op dat er tijdens het horen niet is gesproken over het 'steunbewijs' en kennelijk niet is gesproken over hetgeen vooraf is gegaan aan het besluit om alsnog een klaagschrift in te dienen, nadat in eerdere berichtgeving was gemeld dat de procedure werd stopgezet. Hierop heeft mr. Van Oijen op 1 mei 2014 per e-mail inhoudelijk gereageerd. De Klachtencommissie heeft van deze e-mailcorrespondentie kennisgenomen.

Op 14 mei 2014 heeft te Utrecht een raadkamerbehandeling van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Op zesjarige leeftijd ging klager naar [school] te [plaats]. In de derde klas kwam klager bij aangeklaagde in de klas. Aangeklaagde was als onderwijzer van de derde, vierde en vijfde klas aan de Sint Jacobsschool verbonden.

Direct vanaf het moment dat klager bij aangeklaagde in de klas kwam, richtte aangeklaagde zijn bijzondere aandacht op klager. Zo was klager 'uitverkoren' om na schooltijd klusjes voor aangeklaagde te doen. Klager moest bijvoorbeeld op de zolder van de school beelden verzamelen voor de kerststal. Aangeklaagde bleef op de ladder (*de Klachtencommissie begrijpt: die nodig was om op de zolder te komen*) staan wachten en keek naar klager. Klager moest van aangeklaagde op zijn knieën voor hem komen zitten. Aangeklaagde kon dan via de pijpjes van de korte broek van klager naar zijn geslachtsdelen kijken. Ook moest klager vaak nablijven. Tijdens het nablijven moest klager op zijn knieën voor aangeklaagde gaan zitten en moest hij zijn hand op het kruis van aangeklaagde leggen. Aangeklaagde gaf dan tikjes op de hand van klager, zodat de hand van klager heen-en-weer ging tegen het kruis van aangeklaagde. Klager begreep niet wat er gebeurde. Later realiseerde klager zich dat aangeklaagde zo aan zijn gerief kwam. Tijdens het nablijven gebeurde het ook dat klager van aangeklaagde een handstand moest doen tegen de muur van het klaslokaal. Vervolgens pakte aangeklaagde een stokje waarmee hij via de pijpjes van de korte broek van klager in zijn broek ging. Met dit stokje raakte aangeklaagde dan de geslachtsdelen van klager aan. Het op deze wijze misbruiken van klager is ongeveer drie keer gebeurd, aldus klager.

Zo'n drie à vijf keer heeft aangeklaagde aan klager gevraagd om zijn tong uit te steken. Als klager zijn tong dan uitstak, pakte aangeklaagde zijn tong vast. Vervolgens ging aangeklaagde met deze zelfde hand, waar dan speeksel van klager op zat, onder zijn toog. Aangeklaagde ging achter een scherm staan, dat in de kamer stond. Klager kon zien dat de toog van aangeklaagde heen-en-weer bewoog. Pas later begreep klager dat aangeklaagde zichzelf aan het bevredigen was. Klager herinnert zich nog steeds de vreemde geur die aangeklaagde aan zijn vingers had.

Na afloop van de hiervoor beschreven gebeurtenissen kreeg klager wel eens een overhemd van aangeklaagde cadeau. Klager vermoedt dat de reden hiervoor was om de onoorbare gebeurtenissen te verdoezelen en om in een goed blaadje te komen bij de ouders van klager. De moeder van klager was namelijk naaister en zou wel blij zijn geweest met de overhemden die klager van aangeklaagde kreeg.

Op een gegeven moment heeft klager zijn ouders ingelicht over het misbruik door aangeklaagde. De vader van klager is toen naar [school] toegegaan en heeft daar een gesprek gehad met de schooldirecteur, genaamd [naam]. Klager herinnert zich dat de schooldirecteur hem nadien benaderde en tegen hem zei dat aangeklaagde maar een rare frater was. Uiteindelijk is aangeklaagde naar een andere instelling overgeplaatst.

2.2. Als gevolg van het seksueel misbruik door aangeklaagde is klager in de derde klas blijven zitten. Klager was erg bang voor aangeklaagde en kon zich daardoor nauwelijks concentreren. Op zijn veertiende is klager van school gegaan en gaan werken in een drukkerij. In 1945 is klager in dienst getreden van het leger waarvoor hij tot zijn pensioen heeft gewerkt.

Het niet kunnen afmaken van zijn lagere school wijt klager aan het seksueel misbruik door aangeklaagde, hetgeen zijn weerslag heeft gehad op zijn verdere carrière.

Tijdens zijn jeugd was klager erg recalcitrant. Ook dit wijt klager aan het seksueel misbruik door aangeklaagde. Vanwege dit gedrag van klager werd hij al op jonge leeftijd door zijn ouders meegenomen naar een zenuwarts.

Voorts stelt klager erg wantrouwend te zijn geworden tegenover andere mensen.

2.3. Met het indienen van zijn klacht wenst klager te bereiken dat de verantwoordelijken binnen de kerk namens aangeklaagde beseffen en inzien dat er onnoemelijk veel schade wordt aangericht door het plegen van seksueel misbruik. Voorts hoopt klager met het doorlopen van de klachtprocedure de traumatische gebeurtenissen achter zich te kunnen laten en dat nieuwe slachtoffers in de toekomst voorkomen kunnen worden.

Bij een gegrondverklaring van zijn klacht wenst klager aanspraak te maken op de schadecompensatieregeling.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Algemene Overste heeft in zijn schriftelijke reactie gesteld dat door het tijdsverloop geen medebroeders meer in leven zijn die aangeklaagde gekend hebben. Eventuele getuigen van de zijde van de Congregatie zijn er om die reden niet, waardoor het onderzoek van de Algemene Overste zich enkel heeft toegespitst op de archieven van de Congregatie en de informatie die beschikbaar is van de zijde van de Commissie Deetman.

Het is correct dat aangeklaagde werkzaam was op [school] in [plaats]. Op 16 april 1932 kwam aangeklaagde daar terecht en in 1938 volgde een aanstelling aan een andere school. In het persoonlijk dossier van aangeklaagde zijn geen aanwijzingen gevonden die duiden op seksueel misbruik gepleegd door aangeklaagde. Evenmin zijn andere klachten jegens aangeklaagde bekend. Ook komt aangeklaagde niet voor op de lijst van de Commissie Deetman.

In het klaagschrift wordt verwezen naar een gesprek van de vader van klager met schooldirecteur [naam]. Op de school was geen frater [naam] werkzaam. Wel, was er een frater [naam] verbonden aan de school. Van een overplaatsing van aangeklaagde in 1935 was geen sprake. Pas in 1938 is aangeklaagde aangesteld op een andere school.

De Algemene Overste concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik door aangeklaagde, maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. Indien vast komt te staan dat aangeklaagde klager seksueel heeft misbruikt dan is dit verwerpelijk. Aangeklaagde heeft dan niet alleen misbruik gemaakt van zijn positie, maar ook van de kwetsbaarheid van klager. Om de pijn van klager te verzachten heeft de Algemene Overste in zijn schriftelijke reactie zijn verontschuldigen aangeboden voor hetgeen aangeklaagde hem destijds heeft aangedaan. Ook heeft de Algemene Overste in een persoonlijk gesprek met klager op 9 juli 2013 zijn excuses aangeboden.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte

toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn meer dan 80 jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde klager gedurende de periode 1933-1935 meermalen seksueel heeft misbruikt door klager onzedelijk te bekijken en te betasten, zichzelf door klager onzedelijk te laten betasten en klager toeschouwer te laten zijn van het plegen van seksuele handelingen bij zichzelf.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Het is opmerkelijk dat klager ondanks zijn hoge leeftijd en het lange tijdsverloop, hier op die wijze over heeft kunnen verklaren. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de schriftelijke verklaring van de dochter van klager, waarin zij beschrijft rond 1973 bij stukjes en beetjes van klager te hebben gehoord waarom hij 'het Roomse' voor haar in een kwaad daglicht stelde. Zo is de dochter van klager bekend geworden met de naam van aangeklaagde en alle details rondom het seksueel misbruik zoals omschreven in de klacht van klager. Ook wordt de klacht van klager ondersteund door de schriftelijke verklaring van de vriend van de dochter van klager, de heer F.J. van B., waarin hij schrijft dat hij zich een gesprek met klager herinnert ergens in 2009, in welk gesprek klager vertelde dat hij op het graf van zijn vroegere leraar/pater had geürineerd. Klager vertelde vervolgens dat hij van deze man dingen moest doen, zoals het leggen van zijn hand op het kruis van deze man. Maar ook dat deze man dingen bij zichzelf deed en dat zijn handen vreemd roken. De man waarop gedoeld wordt is aangeklaagde, aldus het schrijven van de heer Van B.

Voorts heeft de Klachtencommissie acht geslagen op het intakeverslag van psychiater drs. [naam] d.d. 17 maart 2009. Onder 'anamnese' staat vermeld : *'(...) Op de lagere school zou hij nagenoeg wekelijks door een frater zijn benaderd voor seksueel getinte 'spelletjes'. De frater zou zichzelf dan bevredigen en/of stak een stok in de broek van cl. en/of probeerde in de broek van cl. te kunnen kijken'*.

Gelet op deze feiten en omstandigheden, in onderlinge samenhang bezien, is de Klachtencommissie van oordeel dat aannemelijk is dat feiten waarop de klacht van klager stoelt zich hebben voorgedaan. Daarbij merkt de Klachtencommissie nog op dat, gelet op de tijdsperiode waarin het misbruik plaatsvond, te weten 1933-1935, het niet meer aannemelijk te achten is dat er nog andere meldingen jegens aangeklaagde naar voren zullen komen.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en gezien de afhankelijkheidsrelatie van klager tot aangeklaagde hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas acht jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed. De Algemeen Overste heeft hiertoe al een eerste stap gezet door met klager in gesprek te treden en tijdens dit gesprek zijn excuses aan te bieden.

4.6. Over het kennelijke verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Fraters van Tilburg de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 11 juni 2014 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, mr. A.M.T. Denekamp-Mulder en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.